

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

63. An sit necessaria correctio graterna ex peccatis etiam occultis, quæ
vergunt in damnum tertii? Ex p. 7. tr. 3. r. 51.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

se me haze la Sentencia de Soto, con que aya Fiscal, o otro denunciador, que denuncie, y se apearie en el segundo proceso de la segunda denunciaciõ indi- cial: y assi se haze en el santo officio; porque de otra manera, cierto es que no puede una misma persona en un mismo proceso ser denunciador, o acusador, y testigo: y al argumento del Maestro Azagon, es facil la respuesta, diziendo que no se puede tener por sospechoso el que tiene tanta caridad, que guarda puntualmente el proceso de la correccion fraterna, que es acto de caridad. Hucvique Vil- lalobos.

RESOL. LXII.

An inter Religiosos peccata carnalia occulta sint den-uncianda Praelato vt iudici absque prauia corri-ptione? Ex part. 7. tract. 3. Ref. 62.

Supr. in Ref. quæ hic est 64 à §. Quod si, & in Ref. 55 §. vlt. & in R. nor. seq.

§. 1. DE hac quæst. pauld supra aliquid in gene-rali dictum est, & affirmatiuam senten-tiam docet nouissimè Caspensi. in *Cursu Theolog.* tom. 2. tr. 27. disp. 6. sect. 4. n. 39. vbi sic ait: Peccatum fornicationis inter Religiosos debet computari inter crimina excepta: atque adeo ante præmissam moni-tionem, quamuis sit occultum, debet denunciari Praelato tanquam Iudici, dummodo sit in via, & pe-riculo divulgationis.

2. Et ratione probatur, quia duobus modis pos-est aliquod peccatum tendere in perniciem publi-ecam: vno modo, quia habet pro obiecto proximo bonum publicum, & quia ex genere suo est conta-giosum, & infectivum aliorum, & contaminat Rem-publicam: altero modo respectu scandali, quod inter laicos ex eo peccato oritur, & infamiae, quæ in religionem redundat, quoties in illorum notitiam ven-it. Vtroque autem modo peccatum hoc, de quo loquimur, tendit in perniciem religionis: est enim peccatum viscosum, quod multos passeres implicat. Est etiam valde contagiosum, & infectivum, vtpote quod in aliorum subuersionem tendit; qui enim hoc vitio obstrictus est, nititur plures corrumpere, & focios sui criminis haberi securos, ac fideles. Deinde est valde scandalosum, tum quia nullo alio vitio reli-gio redditur tam infamis, quæ pravorum peccatis accetur ab exercendis superioribus ministeriis cum proximis, qui timent ne sibi inferantur damna, quæ audiunt in vicinorum domibus. Tum etiam quia lai-ci, quæ intuentur in vno, suspicantur in cæteris, & toti Ordini detrahunt honorem, vt supra retulimus ex D. Aug. *Epist.* 137. Vnde tot Religiosi perfecti, ieiunan-tes, orantes, diuinas laudes die noctisque decantantes, corpora sua frequentibus castigationibus, cilicis, disci-plinis, in seruitutem spiritus redigentes, ob nimiam quam patiuntur verecundiam cum hæc peccata vul-gantur, nec audent domo egredi, nec elemosynas petere, nec faciem leuare. Itaque nullus prudens negare poterit, peccatum hoc esse contra bonum commune religionis. Quando verò peccata vergunt in publicam perniciem, vel damnum communitatis, omnes fateatur debere denunciari Praelato vt Iudici ante monitionem: ergo idem & ob eandem ratio-nem fatendum est de hoc peccato, quando est peri-culum publicationis. Eo vel maxime, quia in hoc peccato, regulariter loquendo: parua, aut ferè nulla est spes emendationis per monitiones secretas. Tum etiam quia delinquens sua culpa liberè voluit inferre damnum toti Religioni, & sic iure, & via defensionis, licitum est illud repellere per medium denuncia-tionis. Nec mutatio loci esse solet remedium: ignis

enim hic non facile extinguitur, sed eum secum per-tat quocumque vadat, & ferè semper ad id delinquit, vt qui vnum locum infecit, alia plura inficiat, & vt scandala multiplicentur, & infamia Religionis ac-creseat. Ergo, &c.

3. Sed circa præsentem quæstionem ne defertur recognoscere me ipsum in part. 3. tract. 2. resolut. 69. Et mihi placet opinio Parris Zacharie à Saluto in *Direct. iud.* cap. 12. vbi docet in peccatis carnalibus delinquentes esse in duplici differentia, quidam quia fragilitate potius quam peccandi libidine in hoc crimen incidunt, quod non captata, sed oblatæ occa-sio illis peccandi ansam præbuit. Quidam verò ex malitia peccantes diu delictum animo ventant, & vndique lapsus occasiones querunt, ingreditur domos suspectas, præcedunt praua colloquia, litera amatoria, donuicula, & alia id generis; & hos posteriores, vtpote perueria peccandi libidine animo corruptos, & aliorum corruptores, absque præuia admonitione Iudici denunciandos censet, quia fratram correccionem non tam illis prodesse, quam obesse putat; quia ea non meliores, sed peiores fiunt. Priores verò non statim denunciandos esse, sed fra-terna admonitione prius corripiendos, eo quod modus peccandi eam illis profuturam satis perilludat. Ita ille.

4. Vnde à fortiori concedendum est in peccatis carnalibus Religiosos posse procedere ad immedia-tam delationem Praelato, vt patri, quia frequenter non speratur in his peccatis, tam perfecta emenda-tio per priuatum, quam per Praelatum, itave non sit periculum relabendi: fornicatio enim raro con-tingit vna vice tantum, si perseuerat occasio, nec priuatus potest frequenter tanta autoritate pale-re: ob quod regula illa generalis in delictis recen-sitis est optima. Si quando verò spes vitandi ca-damna per priuatum monitionem sit æqualis, ita vt moraliter nullum censeatur periculum in altero ex his modis, aut peccata non sint recitata, sed iam emendata cum spe ea non esse iteranda, tunc non obligat lex charitatis ad delationem immedia-tam occultam, & paternam. Et ita mecum docet Hira-d. de Mendoza vol. 2. disp. 163. sect. 5. §. 237. Et ideo si casus accedat in praxi ad eam Religiosus, pro consilio pium, & prudentem Confessarium.

RESOL. LXIII.

An sit necessaria correctio fraterna ex peccatis etiam occultis, quæ vergunt in damnum totius? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 51.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Trullen-bach in *Decalogum*, tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 16. numero 3. Quando peccatum licet occultum sit, tamen cedit in maius detrimentum alicuius, vel aliorum, quam sit iactura qualiscumque fame pro-ximi apud Superiorem, vt si quis machinetur noc-erem alteri; tunc enim vita præponenda esset fame. Quare si sciam Petrum velle Ioannem interficere, vel eius bona surripere, teneor ex Charitate malum hoc impedire, si commodè possum, hoc modo, ni-si moraliter credam, profuturam correptionem, eum per me, aut per alios (si hoc magis expediret) corripere: si verò hæc non sufficiant, eum iudici-tanquam Patri denunciare: quod si nec sic sit spes emenda, teneor monere innocentem in communi, vt sibi caueat, non nominando delinquentem. Quid si hoc modo damnum impediti non potest, licet tunc manifestare nocentem innocenti, nam nocens

propter perseverantiam amisit ius ad famam; quod procedit, etiam si delinquens sit indignandus; nam posterior est ratio patientis iniuriam, quam inferentis. Ita Trullench; cui adde Sanchez in *Opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 4. n. 9.* sic asserentem. Quando peccatum occultum est in damnum tertie personae priuatae, & damnum in futurum pender, vt si paretur mors, &c. vel si secretò noui latronem, qui furatus est bona proximi, &c. tunc teneor secretò corrigere, vt restituat, vel cesset à voluntate occidendi, si est spes certa, quòd cessabit à damno; sin minus, teneor Superiori denunciare, si absque meo detrimento possum. Ratio, quia teneor proximum damnum peccantis, melior est conditio patientis iniuriam. Ita Sanchez, qui citat Sotum.

2. Vide etiam circa presentem Quæstionem Villalobos in *Summa tom. 2. tract. 4. difficult. 12. numer. 1.* Filiucium *tom. 2. tract. 28. cap. 7. numer. 149.* Cunnich *disp. 28. de Charitat. dub. 8. num. 147. & 148.* & Castrum Palaum *tom. 1. tract. 6. disp. 3. punct. 13. numer. 7.* qui obleruat magnam esse differentiam inter peccata quæ solum peccanti nocumentum afferunt, & inter illa, quæ aliis nocent. In peccatis enim solum peccanti damnificantibus, sufficit probabilis spes, seu non desperatio fructus, vt correctio secreta debeat ex præcepto diuino præmitti. At in peccatis damnuna tertio afferentibus requiritur moratus certitudo, seu spes certissima de correctione, & deuitatione omnium damnorum, quæ timentur. Quod etiam docet Suarez *de Charitate disputat. 8. sect. 6. num. 6.*

RESOL. LXIV.

An quando præmittitur correctio fraternalis in delicto uergente in damnum tertij, & periculum non sit in mora, & speretur correctio, quis peccet contra iustitiam, & crimen tunc aperiendo? Ex p. 7. tr. 3. Res. 52.

§. 1. **R**espondet affirmatiuè Lessius *lib. 2. cap. 11. dub. 9. num. 62.* ubi sic ait. Si ad auertendum damnum, tertij non est necesse crimen alterius patefacere, sed superest alia via commodior, seu minus noxia, v. g. per fraternali correctionem; non possum aperire: similiter, si nihil iuaret ad damnum auertendum, Prior pars patet, quia esset contra charitatem; tenemur enim minimum lædere proximum quantum fieri potest, tum in illo curando, tum in malis ab illo proueniens auertendis.

2. Sed difficultas est, an sit contra iustitiam; crimen tunc aperire? Videri possit non esse; quia nemo habet ius ad famam, per quam aliis nocere patet; seu per quam tribuitur ei probitas vel peritia cuius simulatione aliis esset nociturus. Vnde etiam nemo potest conueniri sibi factam iniuriam, quod illis sui defectus sint patefacti, sed sibi id imputare debet; vt qui per hanc famam aliis nocebat. Deinde, quia potest quis interdum habere ius in famam & vitam alterius, etiam si malum aliter auerti possit; vt si inuadatis, & possit fugere; non enim ex iustitia tenentur fugere, vt supra ostensum est. Sic si accusaris iniuste, & possis euadere vel exceptione fori, vel exceptione contra accusatorem, pandendo crimina eius occulta, non facis illi iniuriam, si pandas. Nilominus altera sententia est communior, præsertim si ille alioquin erat bonæ famæ. Ita Lessius, cui etiam adde Sayrum in *clauis Regias lib. 11. cap. 4. num. 6.* dum allicet contra faciendam peccare iniuste, famam pro

ximi lædendo, sicut Medicus, ait, qui sanare potest absque abscissione membri, iniuriam faceret abscidendo illud, & consequenter teneretur ad restitutionem.

3. Verum exemplum illius non venit ad rem, quia Medicus ex officio & ex iustitia tenetur curare quàm minimo damno potest propter stipendium sibi datum; iste uero ex charitate tantum monere. Quamobrem dicendum est, peccare solum contra charitatem, non contra iustitiam illum qui prætermissa hac correctione fraternali, dum utilis speratur, & non periculum in mora, crimen verum, sed occultum alteri nocium statim manifestat, & consequenter ad restitutionem non tenetur. Ratio est, quia nemo tenetur ex iustitia confugere ad faciliorem modum, sed tenetur tantum ex charitate facere; ergo non peccabit contra iustitiam, si istud medium relinquit, & illud assumat, & consequenter dico contra Lessium, vnumquemque hominum ius habere ad manifestandum peccatum proximi nocium alteri, vt hoc nocumentum impediatur: cum enim nemo habeat ius ad nocendum alteri, consequenter non habet ius ad famam, per quam alteri nocere parat: vnde ei non fit iniuria, nec iuste queri potest, quòd sibi iniuste fama auferatur, sed solum quòd sibi illicite, & prætermisso faciliiori medio à Christo Domino relicto auferatur, cum damno proximi alio modo posset obuiari. Et hanc sententiam tenet Fagundez in *Decalogo tom. 2. lib. 8. cap. 6. n. 6.*

RESOL. LXV.

An quando proceditur via denunciationis iudicialis in delictis tendentibus in damnum communitatis, sit præmittenda fraternalis correctio?

Et an in dicto casu sit contra iustitiam, & Charitatem non præmittere correctionem fraternali?

Et notatur, quod est magnum discrimen inter hæc crimina, quando sunt omnino occulta, & improbabilia, & quando sint occulta probabilia tamen.

Etiamque aduertitur delicta pertinentia ad S. Officium esse denuncianda, etiam si sint occulta, & probari non possint. Ex part. 7. tractat. 3. Resolut. 53.

§. 1. **R**espondeo; quòd si per monitionem secretam delinquenti, vel alteri tertio factam sufficienter intelligitur damnum imminens reparari, clarum est, non habere locum iudicalem denunciationem: hæc enim solum apponi potest in præsentem ad impediendum damnum tertij, vel communitatis. Si ergo hoc impeditur sufficienter medio alio non ita nociuo, & infamatorio delinquentis, illud medium debet apponi, & denunciatio iudicialis omitti; debet enim proximum mederi minori damno, quo potest: excipiendum tamen est crimen hæretis ob ea quæ ibi diximus.

2. At si præsumitur delinquens non corrigendus per secretam monitionem illi vel tertio, cui damnum parat, factam, plures Doctores videntur affirmare non posse ad denunciationem iudicalem deueneri, sed debere dicere Prælato, vt Patri, vel aliis, vt obleruent, & possint esse testes in iudicio: ita Durandus in *4. dist. 19. quest. 4.* Soto *de secreto memb. 2. quest. 4. conc. 2.* expressè Nauarra *lib. 3. de restit. cap. 2. num. 368.* in *2. edit.* Henricus *aliis relatis, lib. 13. de excommunicat. cap. 18. num. 3.* Emanuel Sà *verbo censura, num. 3.* & in *edit. Romana verbo correctio.*

Ad elucidandam doctrinam huius Res. lege deus præcedentes Res.